

Venetska Marina. Problems of applying legal mechanisms for housing construction financing

The article is devoted to the issues of distinguishing the legal mechanisms of housing construction financing, which are used in the activities of construction financing funds and joint investment institutions (JII).

It is argued that the specified legal mechanisms are different and cannot be applied together – by one business entity, first of all, due to the fact that the subjects of relations arising from the application of these financial and legal mechanisms are legal entities with a special status, that different types of licensed activity on the capital markets, and which operate on the basis of special laws, the application of which has priority over general legislation. On the basis of the analysis of current legislation, the conclusion is drawn that the legal mechanism of investment and financing of housing construction with the involvement of JII can be carried out only in accordance with the special legislation regulating the activity of JII, and should include the attraction of investors' funds through the sale of CII securities and further financing of construction housing at the expense of such funds with the subsequent sale of the built housing to buyers with the purpose of obtaining income in the interests of the participants, or the sale of the invested housing to its participants in the ways provided for by the legislation on the JII (liquidation of the JII and distribution of assets, redemption of own securities, etc.). At the same time, the status of funds received by JII from counterparties – investors under investment contracts cannot in any way be considered joint investment funds, since such investors did not purchase JII securities and did not become JII participants. According to the results of the conclusion of these contracts, a person who contributes funds to the account of investment funds does not become a member of the JII, but actually transfers funds for the construction of real estate on the basis of investment contracts, which may be declared invalid due to defects in the subject structure of the transactions.

Key words: investments, investment contracts, construction financing funds, joint investment institutions, housing construction financing.

DOI: 10.33663/0869-2491-2024-35-553-563

УДК 349.3

Г. А. ТРУНОВА,
кандидат юридичних наук, доцент*
ORCID: 0000-0002-1829-2561

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАЦІВНИКАМ, ПРИЗВАНИМ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ: ПРАВО НА ЗБЕРЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ

У статті досліджено питання правового регулювання соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу, зокрема, соціальної гарантії у вигляді збереження середньої заробітної плати. Проаналізовано розвиток законодавства про працю в частині встановлення додаткових соціальних гарантій для відповідної категорії працівників. Акцентована увага на правових підставах запровадження додаткових соціальних гарантій для працівників, призваних на військову службу. Наведено позиції Конституційного Суду України щодо пріоритетності соціальних гарантій військовослужбовцям. Зроблені аргументовані висновки щодо доцільності відновлення соціальних гарантій для працівників, призваних на військову службу, у вигляді збереження середньої заробітної плати.

Ключові слова: соціальні гарантії, військовослужбовець, працівник, трудовий договір, місце роботи, посада, Конституційний Суд України, мобілізація, трудові відносини, військова служба.

Trunova Halyna. Social guarantees for employees called up for military service: the right to maintain average earnings

The article examines the issues of legal regulation of social guarantees for employees called up for military service, in particular, the social guarantee in the form of retention of the average salary. The author analyzes the development of labor legislation in terms of establishing additional social guarantees for the relevant category of employees. The author focuses on the legal basis for the introduction of additional social guarantees for employees called up for military service. The author presents the position of the Constitutional Court of Ukraine on the priority of social guarantees for military personnel. Reasoned conclusions are made as to the expediency of restoring social guarantees for employees called up for military service in the form of maintaining the average salary.

Key words: social guarantees, military personnel, employee, employment contract, place of work, position, average salary, Constitutional Court of Ukraine, mobilization, labor relations, military service.

Вступ. У зв'язку з безпрецедентними викликами, зумовленими широко-масштабною збройною агресією, в Україні триває загальна мобілізація вій-

* Trunova Halyna, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Docent

ськовозобов'язаних. Для забезпечення оборони держави передбачено призов військовозобов'язаних і резервістів в обсягах, визначених згідно з мобілізаційними планами. Безумовно, саме мобілізація – один з основних факторів, від якого залежить успішне ведення будь-якої війни та захист суверенітету держави.

Водночас актуалізується питання щодо забезпечення соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу. Адже лівова частка мобілізованих і добровольців – це цивільні особи, які працюють за трудовими договорами. Питання додаткових соціальних гарантій для відповідної категорії працівників унормовано трудовим законодавством. За працівниками, призваними на військову службу, передбачалося збереження місця роботи, посади та середнього заробітку. Водночас нормами підпункту 17 пункту 1 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 1 липня 2022 р. № 2352-IX змінено частину третю ст. 119 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) у частині виключення норми щодо збереження роботодавцем середнього заробітку працівникам, призваним на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів у особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення.

Огляд літератури. Питання соціальних гарантій для працівників, призваних на військову службу, знаходиться у фокусі досліджень фахівців трудового права та права соціального забезпечення. Зокрема, важливі аспекти реалізації соціальних гарантій відповідної категорії працівників проаналізовані у працях таких науковців, як: В. Я. Бурак, Л. В. Гаращенко, Т. В. Красюк, О. В. Чорноус, М. М. Шумило, А. М. Юшко та ін. Водночас питання соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу, не втрачає своєї актуальності, а масштаби мобілізації та законодавчі зміни потребують подальших наукових досліджень.

Постановка проблеми дослідження. На часі постає питання відновлення соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу. Зазначимо, що Конституційний Суд України розглядає конституційну скаргу щодо відповідності частині першій ст. 8, частині 5 ст. 17, частинам другій і третій ст. 22, ст. 64 Конституції України (конституційності) підпункту 17 пункту 1 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин». Зазначене свідчить про наявність нагальної потреби у науковому аналізі та пошуку аргументованого правового висновку з цього питання.

Мета статті полягає у дослідженні питання забезпечення прав працівників, призваних на військову службу у вигляді збереження заробітної плати та

формуванні окремих висновків з цього питання. Зазначена мета конкретизується такими завданнями: розглянути ретроспективу правового регулювання соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу, у контексті частини третьої ст. 119 КЗпП; проаналізувати зміст цих гарантій у прив'язці до норм Конституції України; надати висновки щодо необхідності відновлення відповідних гарантій.

Виклад основного матеріалу. Згідно із пояснювальною запискою метою прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» є вирішення проблем, які виникають у частині організації трудових відносин в умовах воєнного стану, заповнення законодавчих прогалин та усунення колізій. Законопроект покликаний оптимізувати, зробити більш простою та зрозумілою в застосуванні сучасну систему законодавства про працю, усунути потенційне виникнення трудових спорів у зв'язку з наявними законодавчими прогалинами у регулюванні трудових відносин.

Зважаючи на зазначену мету прийняття Закону, він спрямований на осучаснення правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану, про обмеження чи скорочення соціально-трудова права автори Закону не згадають. Водночас ухвалення Закону призвело до скасування працівникам, призваним на військову службу, права на збереження середнього заробітку.

Для з'ясування питання по суті, на нашу думку, необхідно розглянути ретроспективу правового регулювання соціальних гарантій працівникам, призваним на військову службу, у вигляді збереження середньої заробітної плати. Історико-правові дослідження розкривають вимір соціальної трансформації права і дають ключі до розуміння чинних правових норм.

Зазначимо, що до 1 квітня 2014 р. ст. 119 КЗпП України «Гарантії для працівників на час виконання державних або громадських обов'язків» складалася з двох частин. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації» 27 березня 2014 р. № 1169-VII ст. 119 КЗпП доповнено частиною третьою такого змісту: «Працівникам, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, гарантується збереження місця роботи, посади і середнього заробітку».

Метою проекту Закону № 1169-VII відповідно до пояснювальної записки є також підвищення соціальних гарантій військовозобов'язаних, які призиваються на військову службу при мобілізації.

Отже, починаючи з 1 квітня 2014 р., громадяни, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, не підлягають звільненню, вони увільняються від роботи (звільняються від виконання посадових обов'язків) відповідно до ст. 119 КЗпП¹. Інакше кажучи, норми ст. 119 КЗпП передбачають, що між працівником, прийнятим на військову службу за призовом під час мобілізації, та роботодавцем зберігаються трудові відносини, але праців-

ник увільняється від виконання обов'язків з відповідними гарантіями². Відповідне увільнення від роботи оформлюється наказом роботодавця про увільнення у зв'язку з призовом на військову службу.

Протягом наступних років до частини третьої ст. 119 КЗпП було внесено ряд змін, спочатку гарантії у вигляді збереження місця роботи, посади і середнього заробітку надавалися працівникам, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, таку виплату роботодавці здійснювали з власних коштів. З 8 червня 2014 р. до ст. 119 КЗпП внесені зміни, згідно з якими середній заробіток мобілізованих працівників компенсувався з бюджету. Порядок такої компенсації визначався постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 105. З 1 січня 2016 р. порядок виплати середнього заробітку працівникам, призваним на військову службу, передбачено за рахунок роботодавця. Тобто законодавець змінював джерела фінансування виплат військовослужбовцям, забезпечуючи виконання передбачених законодавством гарантії. З 1 липня 2022 р. працівники, призвані на військову службу, позбавлені соціальної гарантії у вигляді виплати їм середнього заробітку.

Аналіз наведених положень дає підстави стверджувати таке. По-перше, з 1 квітня 2014 р. громадяни, які призвані на військову службу, не підлягають звільненню, вони увільняються від роботи, тобто між таким працівником і роботодавцем зберігаються трудові відносини. По-друге, з 1 квітня 2014 р. передбачені додаткові соціальні гарантії для працівників, призваних на військову службу у вигляді збереження місця роботи, посади і середнього заробітку (виплата середнього заробітку в різні періоди здійснювалася за рахунок різних джерел фінансування: роботодавця – держави – роботодавця). По-третє, з 1 липня 2022 р. працівникам, призваним на військову службу, скасовано соціальну гарантію у вигляді збереження середнього заробітку.

Зауважимо, що необхідність додаткових соціальних гарантії для працівників, призваних на військову службу, у вигляді збереження місця роботи, посади і середнього заробітку зумовлювалася потребою унормування порядку проведення мобілізації через розпочату у 2014 р. збройну агресію РФ проти України. Верховна Рада України підтримала проведення мобілізаційних заходів, які проводило Міністерство оборони України. Насамперед на військову службу викликалися люди, що мали військовий досвід, які добровільно не обрали військову службу як своє професійне зайняття. Здебільшого це громадяни, які реалізували своє право на працю шляхом укладення трудових договорів і були працівниками, зі своїми доходами та зобов'язаннями, однак відповідно до ст. 65 Конституції України стали на захист Вітчизни. Військова служба під час мобілізації, що може затягтися на невизначений час, ставить їх під загрозу фінансових втрат. Тому й виникла необхідність забезпечення додаткових соціальних гарантії працівникам, призваним на військову службу по мобілізації.

В умовах воєнного стану держава зобов'язана мобілізувати всі доступні їй ресурси для посилення своєї обороноздатності та відсічі збройної агресії РФ проти України. Відтак усебічна підтримка військовослужбовців Збройних Сил України є одним із засобів розширення оборонних можливостей держави³.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 р. № 2232-ХІІ військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України (за винятком випадків, визначених законом), іноземців та осіб без громадянства, пов'язаній із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Проходження військової служби здійснюється: громадянами України – у добровільному порядку (за контрактом) або за призовом.

Конституційний Суд України визначив, що зі змісту статей 17, 65 Конституції України вбачається, що захист держави, забезпечення її безпеки є найважливішими функціями всього Українського народу. Військова служба – це конституційний обов'язок громадян України, який полягає у забезпеченні оборони України, захисті її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. До військовослужбовців належать особи, які проходять таку службу, зокрема у Збройних Силах України. Військовій службі передусе необхідність виконання конституційного військового обов'язку, що передбачає проходження громадянами України військової служби (добровільно чи за призовом).

З огляду на специфіку військової служби, яка полягає, зокрема, у виконанні військовослужбовцями спеціальних завдань, наявності ризиків для їх життя та здоров'я тощо, будь-яка форма проходження військової служби є обов'язком громадян України щодо захисту держави. Отже, закріплений у Конституції України обов'язок громадян України потребує поваги, а статус військовослужбовців будь-яких категорій зумовлюється військовою службою, інститут якої надає їм спеціальний статус⁴.

У ст. 3 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» визначено, що правовою основою військового обов'язку і військової служби є Конституція України, цей Закон, закони України «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію», інші закони України, а також прийняті відповідно до них укази Президента України та інші нормативно-правові акти щодо забезпечення обороноздатності держави, виконання військового обов'язку, проходження військової служби, служби у військовому резерві та статусу військовослужбовців, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Згідно з частиною другою ст. 39 цього Закону громадяни України, призвані на строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобі-

лізації, на особливий період, або прийняті на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення воєнного стану, користуються гарантіями, передбаченими частиною третьою ст. 119 Кодексу законів про працю України, а також частиною першою ст. 53 і частиною другою ст. 57 Закону України «Про освіту», частиною другою ст. 44, частиною першою ст. 54 і частиною третьою ст. 63 Закону України «Про фахову передвищу освіту», частиною другою ст. 46 Закону України «Про вищу освіту».

Статтею 1 КЗпП передбачено, що Кодекс регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя працівників, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини. Законодавство про працю встановлює високий рівень умов праці, всемірну охорону трудових прав працівників.

Укладаючи трудовий договір з роботодавцями, громадяни реалізують своє конституційне право на працю, добровільно вступають у трудові правовідносини, набуваючи конкретних трудових прав і обов'язків; трудовий договір є основним юридичним фактом, із яким пов'язано виникнення, зміна чи припинення трудових правовідносин⁵.

Відповідно до чинної редакції частини другої ст. 57 Закону України «Про освіту» у разі проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, або військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період за педагогічними чи науково-педагогічними працівниками зберігається попередній середній заробіток. Зокрема, Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду від 16 жовтня 2023 р. у справі № 718/209/23 за позовом педагогічного працівника про гарантії для педагогічних чи науково-педагогічних працівників, призваних на військову службу під час мобілізації, зазначив, що Законом № 2352-IX не внесено зміни до інших законів, які передбачають гарантії для громадян України, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, встановлені нормами інших законів. Тобто для педагогічних чи науково-педагогічних працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, збережено таку гарантію, як попередній середній заробіток⁶.

Зауважимо, що виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» не компенсує та не підміняє соціальні гарантії, які передбачалися частиною третьою ст. 119 КЗпП щодо виплати середнього заробітку. Так, відповідно до роз'яснення, наданого Державною службою України у справах ветеранів: «За всіма громадянами, які призвані під час мобілізації на військову службу, гаранто-

вано зберігаються місце роботи, посада, середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності. Одночасно вони отримують грошове забезпечення як військовослужбовці»⁷.

З метою безумовного виконання законодавства у сфері оборони, мобілізації та захисту прав громадян України, які призвані під час мобілізації Постановою Верховної Ради України «Про додаткові заходи щодо зміцнення обороноздатності та безпеки держави» від 6 жовтня 2014 р. № 1238-VII, було доручено Генеральному прокурору України перевірити факти звільнення з роботи та відмови у виплаті заробітної плати громадянам, призваним на військову службу у зв'язку з мобілізацією. А в разі вчинення керівниками підприємств зазначених фактів військовозобов'язаним необхідно було звернутися до органів прокуратури.

Отже, гарантію збереження середнього заробітку, яка передбачалася попередньою редакцією частини третьої ст. 119 КЗпП можна сприймати як складову комплексу гарантій соціального і правового захисту, встановлених законодавством для працівників, призваних на військову службу. Водночас скасування такої гарантії призвело до звуження прав працівників, призваних на військову службу, та суперечить окремим нормам Конституції України.

Конституційний Суд України неодноразово у своїх рішеннях підкреслював пріоритет у забезпеченні соціальних гарантій військовослужбовцям навіть у мирний час, не кажучи вже про воєнний стан та необхідність проведення подальшої мобілізації.

Відповідно до частини першої ст. 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі⁸.

Складовим елементом загального принципу юридичної визначеності як вимоги верховенства права (правовладдя) також є принцип правомірних (легітимних) очікувань, який, за тлумаченням Венеційської Комісії, «виражає ідею, що органи публічної влади повинні додержуватися не лише приписів актів права, а й своїх обіцянок та пробуджених очікувань» (спеціальне Дослідження Венеційської Комісії «Мірило правовладдя», CDL-AD(2016)007, пункт II.B.5.61)⁹.

Законні очікування є одним із проявів справедливості у праві й передбачають юридичну визначеність правового регулювання щодо суб'єктів права. В аспекті ст. 8 Конституції України юридична визначеність означає несуперечливість такого регулювання та недопустимість його зміни з порушенням засадничих принципів права.

У контексті верховенства права юридична визначеність спрямована на забезпечення чіткості змісту норм права. Законні очікування – невід'ємна

частина юридичної визначеності – виникають унаслідок законодавчої діяльності парламенту і полягають у тому, що якщо особа очікує досягнення певного результату, діючи відповідно до норм права, то має бути гарантований захист цих очікувань¹⁰.

Зі змісту частин першої, другої, п'ятої ст. 17 Конституції України у їх взаємозв'язку з частиною першою ст. 46, частиною першою ст. 65 Основного Закону України впливає конституційний обов'язок держави надати спеціальний юридичний статус громадянам України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, членам їхніх сімей, а також особам, що збройно захищають суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність України під час агресії проти України, розпочатої у лютому 2014 р., із забезпеченням відповідно до цього статусу соціальних гарантій високого рівня¹¹.

Норми-принципи частини п'ятої ст. 17 Конституції України щодо забезпечення державою соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей є пріоритетними й мають безумовний характер; тобто заходи, спрямовані на забезпечення державою соціального захисту цієї категорії осіб, зокрема у зв'язку з економічною доцільністю, соціально-економічними обставинами, не можуть бути скасовані чи звужені¹².

Положення частини третьої ст. 22 Конституції України необхідно розуміти так, що при ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих конституційних прав і свобод людини, якщо таке звуження призводить до порушення їх сутності¹³.

Відповідно до ст. 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Конституційний Суд України зазначав, що «обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, мати легітимну мету, бути зумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права»¹⁴.

Висновки. Зважаючи на викладене, є підстави вважати, що положення підпункту 17 пункту 1 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 1 липня 2022 р. № 2352-IX не відповідають частині першій ст. 8, частині 5 ст. 17, частині другій і третій ст. 22, ст. 64 Конституції України. У зв'язку з цим право на збереження середнього заробітку для працівників, призваних на військову службу, на нашу думку, повинно бути відновлено, адже є скла-

довим елементом комплексу соціальних гарантій високого рівня для відповідної категорії осіб зі спеціальним статусом.

1. Роз'яснення Державної інспекції України з питань праці «Щодо мобілізації» від 30 квітня 2014 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/142527_142527
2. Лист Мінсоцполітики України «Щодо працівників, призваних на військову службу» від 10 червня 2015 р. № 231/06/186-15. URL: <http://www.zarplata.co.ua/?p=3552>
3. Рішення Конституційного Суду України від 6 квітня 2022 р. № 1-р(II)/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#Text>
4. Рішення Конституційного Суду України від 25 квітня 2019 р. № 1-р(II)/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-19#Text>
5. Рішення Конституційного Суду України від 9 липня 1998 р. № 12-рп/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text>
6. Постанова Верховного Суду від 16 жовтня 2023 р. у справі № 718/209/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114228311>
7. Роз'яснення Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції «Щодо соціальних гарантій військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції, та призваним під час мобілізації» від 16 жовтня 2014 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN006083>
8. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 р. № 5-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05#Text>
9. Рішення Конституційного Суду України від 18 червня 2020 р. № 5-р(II)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va05p710-20#Text>
10. Рішення Конституційного Суду України від 20 червня 2019 р. № 6-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-19#Text>
11. Рішення Конституційного Суду України від 12 жовтня 2022 р. № 7-р(II)/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-22#Text>
12. Рішення Конституційного Суду України від 20 грудня 2016 р. № 7-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-16#Text>
13. Рішення Конституційного Суду України від 22 травня 2018 р. № 5-р/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-22#Text>
14. Рішення Конституційного Суду України від 1 червня 2016 р. № 2-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#Text>

References

1. Roziasnennia Derzhavnoi inspektzii Ukrainy z pytan pratsi «Shchodo mobilizatsii» vid 30 kvitnia 2014 roku. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/142527_142527 [ukr.]
2. Lyst Minsotspolityky Ukrainy vid 10.06.2015 r. № 231/06/186-15 «Shchodo pratsivnykh, pryzvanykh na viiskovu sluzhbu» vid 10.06.2015 r. № 231/06/186-15 .URL: <http://www.zarplata.co.ua/?p=3552> [ukr.]
3. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 6.04.2022 r. № 1-r(II)/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#Text> [ukr.]
4. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 25 kvitnia 2019 roku № 1-r(II)/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-19#Text> [ukr.]
5. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 9 lypnia 1998 roku № 12-rp/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> [ukr.]
6. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 16 zhovtnia 2023 roku u spravі № 718/209/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114228311> [ukr.]
7. Roziasnennia Derzhavnoi sluzhby Ukrainy u spravakh veteraniv viiny ta uchasykhiv antyterorystychnoi operatsii «Shchodo sotsialnykh harantii viiskovosluzhbovtiam, yaki berut uchast v antyterorystychnii operatsii, ta pryzvanym pid chas mobilizatsii» vid 16 zhovtnia 2014 roku. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN006083> [ukr.]
8. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 22 veresnia 2005 roku № 5-rp/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05#Text>

05#Text [ukr.] 9. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 18 chervnia 2020 roku № 5-r(II)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va05p710-20#Text> [ukr.] 10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 20 chervnia 2019 roku № 6-r/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-19#Text> [ukr.] 11. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 12 zhovtnia 2022 roku № 7-r(II)/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-22#Text> [ukr.] 12. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 20 hrudnia 2016 roku № 7-rp/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-16#Text> [ukr.] 13. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 22 travnia 2018 roku № 5-r/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-22#Text> [ukr.] 14. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 1 chervnia 2016 roku № 2-rp/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#Text> [ukr.]

Trunova Halyna. Social guarantees for employees called up for military service: the right to maintain average earnings

Introduction. In connection with the large-scale armed aggression, Ukraine continues to mobilize persons liable for military service, the lion's share of whom are employees under an employment contract. Until recently, employees called up for military service were supposed to retain their jobs, positions and average earnings. However, the provisions of subparagraph 17 of paragraph 1 of Section I of the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Optimization of Labor Relations» No. 2352-IX dated July 1, 2022 amended part three of Article 119 of the Labor Code of Ukraine in terms of excluding the provision on the retention of average earnings by the employer for employees called up for military service. These legislative changes caused a negative response and led to appeals to the courts in search of justice.

The aim of the article is to study the issue of ensuring the rights of employees called up for military service in the form of salary retention and to formulate separate conclusions on this issue.

Results. The author examines the historical aspect of legal regulation of the issue of ensuring social rights of employees called up for military service in the context of part three of Article 119 of the Labor Code of Ukraine. The author determines that the need for additional social guarantees for employees called up for military service in the form of retention of their job, position and average earnings was due to the need to regulate the procedure for mobilization. The author emphasizes that an employee who is called up for military service during mobilization retains an employment relationship with the employer, but is released from his/her duties with appropriate guarantees. It is emphasized that the payment of financial support at the expense of the State Budget of Ukraine in accordance with the Law of Ukraine «On Social and Legal Protection of Servicemen and Members of Their Families» does not compensate for or replace the social guarantees provided for in part three of Article 119 of the Labor Code regarding the payment of average earnings. It is noted that the guarantee of retention of average earnings provided for in the previous version of part three of Article 119 of the Labor Code can be perceived as a component of the complex of social and legal protection guarantees established by law for employees called up for military service. At the same time, the abolition of this guarantee has led to a narrowing of the rights of employees called up for military service and contradicts certain provisions of the Constitution of Ukraine.

Conclusions. Taking into account the provisions of the Constitution of Ukraine, the position of the Constitutional Court of Ukraine, and the provisions of the current labor and military service legislation, it can be concluded that it is necessary to restore the right of employees called up for military service to maintain their average earnings as an integral part of a high-level social guarantee package for the relevant category of persons.

Key words: social guarantees, military personnel, employee, employment contract, place of work, position, average salary, Constitutional Court of Ukraine, mobilization, labor relations, military service.